

"๑๔ มิถุนายน วันผู้บริจาคโลหิตโลก"

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนมิถุนายน ๒๕๖๕ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๓๙๕ ■ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

**บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล
สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
๓ มิถุนายน ๒๕๖๕**

ศุภมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
ปวงข้าพระพุทธเจ้าคนไทย
ขอพระองค์ทรงพระเกษมสวัสดิ์
ยงพระยศเกริกก้องฟ้าสุธาธาร
น้ำพระทัยเย็นยิ่งมิ่งขวัญชาติ
ธ กอปรกิจด้วยจงรักและภักดี
จิตอาสาพัฒนาพาประเทศ
พระบารมีปกเกล้าซ้องเกริกก้องไกร

พระบรมราชินีศรีสมัย
ขอถวายชัยมงคลดลบันดาล
พูนพิพัฒน์สิริไพฑ่องไพศาล
พระชนมวารจรัสล้ำธาษตรี
งามพิลาสขวัญประชาสง่าศรี
พระภูมิเคียงพระราชหฤทัย
ทั่วชั้นซ่งเขตสุขสวัสดิ์นิรันดศัย
รวมดวงใจน้อมศิริระถวายพระพร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้ากองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ประพันธ์โดย นายรัฐภูมิ นาคเกิด*

“๑๕ มิถุนายน วันผู้บริจาคโลหิตโลก”

วันผู้บริจาคโลหิตโลก (World Blood Donor Day) ตรงกับวันที่ ๑๕ มิถุนายนของทุกปี เป็นวันคล้ายวันเกิดของ ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ (Karl Landsteiner) แพทย์ชาวออสเตรีย - อเมริกัน ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๖๘ - ๑๙๔๓ ในจักรวรรดิออสเตรีย - ฮังการี เป็นผู้ค้นพบหมู่โลหิตระบบ A (เอ) บี (บี) และ โอ (โอ) เป็นครั้งแรก ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานบริการโลหิตทั่วโลก จนได้รับรางวัลโนเบล สาขาสรีรวิทยา หรือแพทยศาสตร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ และตั้งแต่นั้นมา นักวิทยาศาสตร์ต่างคิดค้นพัฒนาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำการตรวจสอบชีววิทยาของหมู่เลือด เป็นผลให้ได้พบกับข้อมูลที่มีความหมายอย่างมากสำหรับวงการแพทย์ทำให้ในปัจจุบันมีวิธีการรักษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป แต่ทว่ากว่าที่จะมาถึงจุดนี้นั้น วงการแพทย์ในอดีตต้องเผชิญกับความยากลำบากมากมายจากการบุกเบิกการศึกษาเกี่ยวกับหมู่โลหิตดังปรากฏจากประวัติศาสตร์ของการค้นพบหมู่เลือดที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

ประวัติศาสตร์การค้นพบหมู่เลือด^๑

ประวัติศาสตร์ยุคก่อนปี ค.ศ. ๑๙๐๐ แพทย์ในยุคเรเนซองส์ต่างพิจารณาถึงสิ่งนี้อาจเกิดขึ้นกับร่างกาย หลังจากการถ่ายเลือดเข้าไปยังเส้นเลือดของผู้ป่วย ซึ่งในขณะนั้นแพทย์บางคนคิดว่า วิธีการนี้อาจเป็นวิธีรักษาอาการเจ็บป่วยได้ทุกรูปแบบ แม้กระทั่งอาการวิกลจริต และในที่สุดช่วงปี ค.ศ. ๑๖๐๐ ก็ได้มีแพทย์ที่เริ่มทดสอบความเป็นไปได้ของความคิดดังกล่าว

* อัยการอาวุโส, ที่ปรึกษาอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการสูงสุด, ภาคีสมาชิกสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสภา, อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา
** นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ เนติบัณฑิตยสภา
^๑ พรรณพร กะตะจิตต์ “ประวัติศาสตร์การค้นพบหมู่เลือด” (ที่มา : เว็บไซต์สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) <https://www.scimath.org/>)

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

เดือน มิถุนายน ๒๕๖๕ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๓๔๕

สารบัญ

- ๒ บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล
- ๓ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๔ เนื่องจากปก
- ๖ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๑๐ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๔ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๖ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง
- ๑๘ บทความ “หลักและสาระสำคัญของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) : PDPA”
- ๒๒ มุมข่าว
- ๒๓ ข่าวเนติบัณฑิตยสภา
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ประธานฝ่ายอำนวยการ นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม รองประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายกฤษฎา บุญยสมิต ฝ่ายอำนวยการ ● นายพงศ์ทิชเชษฐ์ จันทร์พรกิจ ● นางสาวสุภาภรณ์ ไชยประณะ ● นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นางสาวฐษา เหมเวช ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกำจร ● นายเชษฐ สุขสมเกษม กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ นายกฤษฎา บุญยสมิต
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง ● นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ ● นายมนต์ชัย ชนินทรลีลา ● นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายทีปกร โกมลพันธ์พร ● นางสาวสิตานันท์ ศรีวรรกร ● นายนิธินันท์ บูรณะเจริญรักษ์ ● นายนิธิพัฒน์ สิ้นเพ็ง ฝ่ายดำเนินการ
- นางพรรณฉวีรินทร์ แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไสววัฒนะ ● นางวาสนา เกตุแห่ง กะเบียน จัดส่ง ● นางสาววิศรา สุขโสภี

ปี ค.ศ. ๑๖๖๗ แพทย์ชาวฝรั่งเศส ฌอง แบบติส เดอนีเยส (Jean-Baptiste Denys) ประสบความสำเร็จจากการถ่ายเลือด แกะเพียงไม่กี่มิลลิลิตรให้กับเด็กชายวัย ๑๕ ปี นั่นนับเป็นครั้งแรกที่มีการถ่ายเลือดในสิ่งมีชีวิตต่างสายพันธุ์ และ ๒ ปีหลังจากนั้นแพทย์ชาวอังกฤษ Richard Lower ก็ประสบความสำเร็จในการถ่ายเลือดระหว่างสุนัขเช่นกัน สำหรับแพทย์หนุ่ม Jean Denis นั้นในระยะเวลา ๖ เดือนให้หลังจากความสำเร็จครั้งแรก เขาได้ทำการถ่ายเลือดของลูกวัวเข้าไปในคนวิกลจริต แต่ผลปรากฏว่าผู้ป่วยมีอาการเหงื่อออก อาเจียน และมีปัสสาวะสีขุ่น หลังจากนั้นเพียงไม่กี่สัปดาห์เขาก็ได้เสียชีวิตลง ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้การรักษาโดยถ่ายเลือดถูกกล่าวถึงในทางที่ไม่ดีเป็นเวลาเกือบ ๑๕๐ ปี

ต่อมาในศตวรรษที่ ๑๘ สติแพทย์ชาวอังกฤษชื่อว่า เจมส์ บลันเดลล์ (James Blundell) เป็นอีกหนึ่งในหมู่แพทย์ในยุคของเขาที่ได้แต่เฝ้ามองผู้ป่วยหญิงจำนวนมากเสียชีวิตลงจากภาวะเลือดออกในระหว่างคลอด และหลังจากการเสียชีวิตของผู้ป่วยรายหนึ่งในปี ค.ศ. ๑๘๑๗ ทำให้เขาอดไม่ได้ที่จะพิจารณาเห็นว่าผู้ป่วยอาจรอดชีวิตหากได้รับการรักษาโดยวิธีการถ่ายเลือด

เจมส์ บลันเดลล์ ตระหนักว่า มนุษย์ควรได้รับเลือดจากมนุษย์เช่นเดียวกัน ซึ่งหลังจากที่เขาได้ตัดสินใจที่จะทำการรักษาด้วยวิธีนี้แล้ว เขาได้ออกแบบการรักษา รวมทั้งอุปกรณ์ อาทิ เข็มฉีดยา และสายให้เลือดที่สามารถถ่ายเลือดจากเลือดของผู้บริจาคไปยังผู้ป่วยได้ เมื่อได้ทดสอบอุปกรณ์ดังกล่าวกับสุนัขแล้ว เขาจึงได้ทำการถ่ายเลือดให้กับผู้ป่วยหลังคลอดรายหนึ่ง โดยใช้เลือดของสามีของเธอ จำนวน ๔๐๐ มิลลิลิตร และการรักษาในครั้งนั้นทำให้เขาประสบความสำเร็จในการถ่ายเลือดระหว่างมนุษย์ด้วยกันเป็นครั้งแรก

ด้วยความที่เชื่อมั่นว่า การถ่ายเลือดเป็นวิธีการรักษาที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อมวลมนุษยชาติ ในช่วง ๕ ปีหลังจากนั้น แพทย์ชาวอังกฤษท่านนี้ก็ยังคงทำการรักษาด้วยวิธีการถ่ายเลือดให้กับผู้ป่วยที่หมดหวัง แม้ว่าการรักษาของเขา ๑๐ ครั้งให้ผลดีต่อตัวผู้ป่วยเพียง ๕ ครั้งก็ตาม นอกจากนี้เครื่องมือที่เขาออกแบบสำหรับการรักษายังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเครื่องมือทางการแพทย์ในปัจจุบันอีกด้วย ในขณะที่แพทย์ท่านอื่น ๆ ก็ทำการทดสอบวิธีการรักษาโดยการถ่ายเลือดเช่นเดียวกัน และผลลัพธ์ที่ได้ก็ออกจะดูหดหู่มาก ความพยายามในหลายวิธี รวมทั้งความพยายามในปี ค.ศ. ๑๘๗๐ ที่มีการใช้นมแทนเลือดในการทดสอบการรักษา

นับเป็นความถูกต้องที่เจมส์ บลันเดลล์ เชื่อว่ามนุษย์ควรได้รับเลือดจากมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่เนื่องจากเขาไม่ทราบข้อเท็จจริงที่สำคัญเกี่ยวกับเลือดที่ถูกค้นพบในไม่กี่ทศวรรษต่อมา นั่นคือ การค้นพบหมู่เลือด จึงนำไปสู่ข้อสังเกตที่น่าสงสัยว่าเหตุใดแพทย์ในยุคก่อนปี ค.ศ. ๑๙๐๐ จึงไม่ประสบความสำเร็จในการถ่ายเลือด ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๐ เมื่อนักวิจัย

ทำการผสมเลือดในหลอดทดลอง พวกเขาสังเกตเห็นว่าในบางครั้งเซลล์เม็ดเลือดแดงมีการจับตัวกันเป็นตะกอน แต่เนื่องจากเลือดที่ผสมนั้นโดยทั่วไปแล้วมาจากเลือดของผู้ป่วย จึงทำให้นักวิทยาศาสตร์ไม่ได้สนใจเท่าที่ควร เพราะคิดว่าอาจจะเป็นพยาธิสภาพบางประการของผู้ป่วย ซึ่งนั่นทำให้ไม่มีใครสนใจที่จะสังเกตเห็นว่า เลือดของคนปกติก็เกิดการจับกลุ่มได้เช่นเดียวกัน จนกระทั่ง ดร.คาร์ล ลันด์สไตเนอร์ ตั้งข้อสงสัยทันทีที่เขาได้เห็นว่า มีส่วนผสมของเลือดจากคนปกติที่สามารถเกิดการตกตะกอนได้ในบางครั้ง

ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์
ผู้ค้นพบระบบหมู่เลือด ABO
(มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๖๘ - ๑๙๔๓)

ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์^๒ แพทย์ชาวออสเตรีย - อเมริกัน เกิดที่เมืองบาเดินไบร์น จักรวรรดิออสเตรีย - ฮังการี ซึ่งก็คือเมืองที่อยู่ใกล้กับกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียในปัจจุบัน ดร.คาร์ล มีความสนใจในด้านของการแพทย์เป็นพิเศษมาตั้งแต่เด็ก เขาจึงตัดสินใจเลือกเรียนด้านการแพทย์เกี่ยวกับแบคทีเรียและพยาธิวิทยาที่มหาวิทยาลัยเวียนนา

ต่อมาเขาได้ให้ความสนใจในเรื่องของระบบภูมิคุ้มกันจึงเริ่มทำการศึกษา แต่ด้วยการแพทย์ในขณะนั้นยังไม่เจริญก้าวหน้า ยังไม่มีการแบ่งหมู่เลือดเป็นระบบที่มีความชัดเจน จึงส่งผลให้การให้เลือดของผู้ป่วยในสมัยนั้นประสบปัญหาเม็ดเลือดแดงแตกและเลือดของผู้ให้รวมถึงผู้รับเกิดการตกตะกอนทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการช็อก ดร.คาร์ลสังเกตเห็นถึงปัญหานี้จึงได้ทดลองนำเอาเลือดของผู้ร่วมงานจำนวน ๖ คน มาแยกเซลล์เม็ดเลือดแดงและทำปฏิกิริยาลับกันไปมาผลที่ได้ปรากฏว่าเลือดเกิดปฏิกิริยาจับกลุ่มตกตะกอน หรือ Agglutination

ดร.คาร์ล จึงได้สรุปผลการทดลองโดยแบ่งกรุ๊ปเลือดออกเป็น ๓ หมู่คือ A (เอ) B (บี) และ O (โอ) โดยแต่ละคนจะมีหมู่เลือดชนิดใดชนิดหนึ่งและตั้งเป็นกฎเรียกว่า กฎแลนด์สไตเนอร์ (Landsteiner Law) ต่อมาจึงได้มีการค้นพบกรุ๊ปเอบี โดย เดสคาสต์โล และสเทลลี ดังนั้นจึงได้มีการรวบรวมกรุ๊ปเลือดทั้งหมด ๔ แบบ คือ A B O และ AB เหมือนเช่นในปัจจุบัน และเรียกระบบกรุ๊ปเลือดแบบนี้ว่า กรุ๊ปเลือดระบบ ABO (ABO system)

^๒ คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ (ที่มา : เว็บไซต์วิกิพีเดียสารานุกรม https://th.wikipedia.org/wiki/คาร์ล_ลันท์สไตเนอร์)

จากความสำเร็จในการพบครั้งนั้นทำให้ในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ รูเบน ออดเดนเบิร์กนักแพทย์ชาวอเมริกันประสบความสำเร็จในการถ่ายเลือดเป็นครั้งแรก ต่อมา ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ ได้ย้ายมาทำงานที่โรงพยาบาล วิลเฮลมินเนนสปิทอล (Wilhelminenspital) จนกระทั่งเขาและเพื่อนร่วมงานที่ชื่อว่า แอร์วิน ปอบเปอร์ ได้ค้นพบโปลีโอไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคโปลิโอ ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ดร.คาร์ล จึงได้ย้ายไปอยู่ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ และได้รับเชิญให้มาทำงานที่สถาบันร็อกเกอเชลเลอร์เพื่อการวิจัยทางการแพทย์ในสหรัฐอเมริกา จนมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ ได้รับรางวัลโนเบลในสาขาสรีรวิทยา หรือการแพทย์จากการบุกเบิกการศึกษาเกี่ยวกับหมู่โลหิต จากนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ คาร์ลและเพื่อนร่วมงานที่ชื่อว่า อเล็กซานเดอร์ เอส. ไวเนอร์ และฟิลิปเวิน ได้ค้นพบ อาร์เอสแฟกเตอร์ ซึ่งเป็นหนึ่งใน ๓๓ หมู่โลหิตของมนุษย์ในปัจจุบัน เป็นระบบหมู่โลหิตที่สำคัญที่สุดรองจากระบบ ABO

ด้านชีวิตส่วนตัว ดร.คาร์ลได้แต่งงานกับ เลโอโปลติน เฮลลิน เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๖ มีบุตรด้วยกัน ๑ คน ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๔๓ ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ เสียชีวิตลงด้วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตายจากการขาดเลือด และเพื่อเป็นเกียรติให้ระลึกถึง ดร.คาร์ล แลนด์สไตเนอร์ ผู้ค้นพบระบบหมู่เลือด ABO เป็นครั้งแรกของโลกทาง สหพันธ์สภากาชาดสากล (International Federation of Red Crescent) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) และ The International Society of Blood Transfusion ได้กำหนดให้วันที่ ๑๔ มิถุนายน ของทุกปี เป็น “วันผู้บริจาคโลหิตโลก”

ทั้งนี้ องค์กรต่าง ๆ จึงได้เลือกให้วันที่ ๑๔ มิถุนายน เป็นวันที่ระลึกถึงดร.คาร์ล และเพื่อแสดงความขอบคุณต่อผู้บริจาคโลหิตทั้งหลาย สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริจาคเลือด โดยสภากาชาดทั่วโลกร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการขอบคุณผู้บริจาคเลือดและส่งเสริมงานบริการโลหิตให้เป็นที่แพร่หลายในทุกปี และในแต่ละปีก็จะมีคำขวัญเชิญชวนให้ทุกคนมาบริจาคเลือด เช่น คำขวัญปี ๒๕๖๓ “Safe blood saves lives, Give blood and make the world a healthier place”

ภาพหน้าปก

Mohamed Hassen จาก Pixabay

แหล่งข้อมูลและภาพประกอบ

- สภากาชาดไทย (ออนไลน์) ค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ จากเว็บไซต์ <https://www.redcross.or.th/news/information/๑๕๑๒๕/>
- พรหมพร กะตะจิตต์ “ประวัติศาสตร์การค้นพบหมู่เลือด” (ออนไลน์) ค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ จากเว็บไซต์สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ <https://www.scimath.org/>
- วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี (ออนไลน์) ค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ จากเว็บไซต์ https://th.wikipedia.org/wiki/คาร์ล_ลันท์สไตเนอร์
- เฟซบุ๊กศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย (ออนไลน์) ค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ จาก <https://www.facebook.com/nbctr>

สำหรับประเทศไทย สภากาชาดไทยได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้มีหน้าที่หลักในการจัดหาโลหิตให้มีปริมาณเพียงพอปลอดภัย และมีคุณภาพสูงสุด จากผู้บริจาคโลหิตด้วยความสมัครใจไม่หวังสิ่งตอบแทน เพื่อนำไปใช้รักษาผู้ป่วยทั่วประเทศ ทั้งในรูปโลหิต ส่วนประกอบโลหิต และผลิตภัณฑ์โลหิต ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการโดยยึดมั่นในนโยบายคุณภาพ คือ บริการประทับใจ โลหิตและผลิตภัณฑ์โลหิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ปลอดภัยทั้งผู้ให้และผู้รับโดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีคำขวัญว่า “Give blood and Keep the World Beating - ให้โลหิต ช่วยโลก พันวิภักดี” เพื่อรณรงค์ให้ผู้บริจาคโลหิตมีส่วนร่วมในการช่วยชีวิตผู้ป่วยด้วยความสมัครใจไม่หวังสิ่งตอบแทน และเพิ่มจำนวนการบริจาคโลหิต ช่วยให้โลหิตสำรองเพิ่มระหว่างการระบาดของ โควิด - ๑๙ ที่ผ่านมา

อนึ่ง เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานกรรมการกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามีแนวทางการปฏิบัติหรือควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน และทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชน และสังคม ผ่านกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้บริหาร พนักงานเนติบัณฑิตยสภา นักศึกษา สำนักงานฯ ตลอดจนประชาชนทั่วไป ดังเช่น กิจกรรม การบริจาคโลหิต โดยที่ผ่านมานั้น เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย จัดขึ้นเพื่อให้ความสนับสนุนสภากาชาดไทยในการจัดหาโลหิตบริจาค เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยที่ต้องการโลหิต ในการรักษาพยาบาล ช่วยเพิ่มจำนวนการบริจาคโลหิตเป็นการตอบแทนสังคม เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยประเทศพ้นวิกฤติจากการขาดแคลนโลหิตถือเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

การทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล**

ข้อเท็จจริง

กรม ก. ทำสัญญาจ้างออกแบบ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ วงเงินค่าจ้าง ๕,๘๔๕,๐๐๐ บาท กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ผู้รับจ้าง เพื่อออกแบบภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคในพื้นที่กรม ก. กำหนดส่งมอบงานภายใน ๙๐ วันนับถัดจากวันลงนามสัญญา ซึ่งครบกำหนดวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ โดยแบ่งงวดงานและการชำระเงินเป็น ๓ งวด ต่อมาผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานโดยคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้รับมอบงาน และกรม ก. ได้เบิกจ่ายเงินงวดที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ แล้ว ซึ่งในการเบิกจ่ายเงินงวดที่ ๓ ได้มีทั้งการงดค่าปรับและการเรียกค่าปรับ และปรากฏจากการตรวจคุณสมบัติของผู้รับจ้างพบว่าในขณะที่ทำสัญญา ห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. เป็นนิติบุคคลที่ไม่มีหลักฐานการขึ้นทะเบียนไว้กับสภาสถาปนิก คงมีแต่นาย ค. หุ้นส่วนผู้จัดการที่เป็นผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๗ แต่เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาสถาปนิกและได้รับใบอนุญาตก่อนมีการตรวจรับพัสดุงวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ แล้ว

ข้อหาหรือ

กรม ก. จึงขอหารือกรณีผู้รับจ้างขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกภายหลังการทำสัญญาจ้างดังกล่าว จะมีผลทำให้สัญญาจ้างดังกล่าวเป็นโมฆะหรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่า หากการที่กรม ก. เข้าทำสัญญาจ้างออกแบบ กับห้างหุ้นส่วน

จำกัด ข. ผู้รับจ้าง ในขณะที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ยังมีได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาสถาปนิก มิได้เป็นการเข้าทำสัญญาโดยรู้เห็นเป็นใจหรือมิได้เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของกรม ก. การเข้าทำสัญญาจ้างออกแบบดังกล่าวจึงเป็นการทำนิติกรรมโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญ สัญญาจ้างออกแบบดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆียะ ตามนัยมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสัญญาที่ตกเป็นโมฆียะดังกล่าวยังคงมีผลสมบูรณ์อยู่จนกว่าจะถูกบอกล้างหรือมีผลสมบูรณ์ตลอดไปหากมีการให้สัตยาบัน อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏว่าคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ตรวจสอบและรู้ถึงข้อเท็จจริงที่ผู้รับจ้างมีได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสภาสถาปนิกตั้งแต่ก่อนเวลาที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ทำการตรวจรับมอบงานงวดที่ ๑ ซึ่งต่อมาเมื่อผู้รับจ้างได้ขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกแล้วและได้ส่งมอบงานงวดที่ ๑ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุก็ได้รับมอบงาน และกรม ก. ได้เบิกจ่ายเงินงวดที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ จนครบถ้วนตามสัญญาแล้ว จึงเป็นพฤติการณ์ที่อาจถือได้ว่ากรม ก. ได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมที่เป็นโมฆียะดังกล่าวแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๘๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญาจ้างออกแบบดังกล่าวจึงมีผลสมบูรณ์และผูกพันคู่สัญญาให้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

หมายเหตุ

๑. การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) การแสดงเจตนาโดยความสำคัญผิดในสิ่ง ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ซึ่งเป็นเหตุให้นิติกรรม

* อัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหรือ ๒ สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ สำนักงานอัยการสูงสุด

** สำนวนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขรับที่ พ.๑๒๕/๒๕๖๔

ตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖^๑ ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรม และความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นต้น

๒) การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นเหตุให้นิติกรรมตกเป็นโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗^๒ โดยความสำคัญผิดดังกล่าวต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าวการอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น

๒. สำนักงานอัยการสูงสุดเคยวินิจฉัยเกี่ยวกับการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าว สัญญาดังกล่าวจะมีได้กระทำขึ้นไว้หลายกรณี เช่น การที่บริษัทฯ ผู้รับจ้างก่อสร้างนำหนังสือรับรองผลงานปลอมมายื่นเป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐหลงเชื่อยอมเข้าทำสัญญาจ้าง (สำนวนข้อหารือ เลขรับที่ พ.๑๐๘/๒๕๕๑ และ พ.๒๖/๒๕๕๒) การที่บริษัทฯ ผู้รับจ้างก่อสร้างนำหนังสือรับรองผลงานอันเป็นเท็จมายื่นเพื่อแสดงคุณสมบัติของตนในการเสนอราคาให้กับจังหวัด อ. โดยไม่มีหนังสือรับรองผลงานอันอื่นยื่นประกอบด้วย และการแสดงผลงานเท็จเช่นว่านั้นถึงขนาดที่ทำให้จังหวัด อ. หลงเชื่อและตกลงทำสัญญาด้วย (สำนวนข้อหารือ เลขรับที่ ๒๓๔/๒๕๖๐)

สำหรับกรณีที่ไม่อาจอ้างได้ว่าการทำสัญญาเกิดจากความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลนั้น เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๗๓/๒๕๕๐ การทำสัญญาว่าจ้างบริษัท ก. โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและ

ประสบการณ์ของ ข. ซึ่งเป็นบุคลากรในบริษัท ก. เป็นสำคัญ เมื่อ ข. ไม่เคยแจ้งหรืออ้างว่ามีความรู้ความสามารถด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมเลย ดังนั้นผู้ว่าจ้างจึงไม่อาจอ้างได้ว่าการทำสัญญาจ้างบริษัท ก. เกิดจากความสำคัญผิดในคุณสมบัติของ ข. ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม สัญญาจ้างจึงสมบูรณ์ ไม่ตกเป็นโมฆียะกรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๐ (เดิม) (มาตรา ๑๕๗ ที่แก้ไขใหม่) ส่วนการที่ ข. ยังมิได้รับอนุญาตจากกรมแรงงานให้ทำงานในประเทศไทย มิใช่คุณสมบัติซึ่งปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ดังนั้น ผู้ว่าจ้างจึงไม่อาจอ้างเป็นเหตุให้นิติกรรมเป็นโมฆียะได้

๓. ส่วนการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สินซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าว สัญญาดังกล่าวจะมีได้กระทำขึ้น นั้น สำนักงานอัยการสูงสุดเคยวินิจฉัยตามสำนวนข้อหารือเลขรับที่ ๑๒๗/๒๕๕๙ กรณีการทำสัญญาซื้อขายเครื่องฟอกอากาศ ซึ่งในการสอบราคา บริษัท ม. ได้ยื่นใบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับสินค้าและคณะกรรมการเปิดซองสอบราคาได้พิจารณาแล้ว มีมติว่า บริษัท ม. มีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามประกาศของกรม บ. หากต่อมารกรม บ. ตรวจสอบพบว่าใบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับสินค้าตามสัญญาไม่ได้มาตรฐานตามที่กรม บ. กำหนดไว้ในประกาศ ย่อมถือได้ว่ากรม บ. ทำสัญญาดังกล่าวโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สิน ซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ สัญญาย่อมตกเป็นโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗

^๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๖ การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมเป็นโมฆะ

ความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ความสำคัญผิดในลักษณะของนิติกรรม ความสำคัญผิดในตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งนิติกรรมและความสำคัญผิดในทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งนิติกรรม เป็นต้น

^๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๕๗ การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินเป็นโมฆียะ

ความสำคัญผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นความสำคัญผิดในคุณสมบัติซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญ ซึ่งหากมิได้มีความสำคัญผิดดังกล่าวการอันเป็นโมฆียะนั้นคงจะมีได้กระทำขึ้น

นอกจากนี้ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเกี่ยวกับการทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์ไว้หลายกรณี เช่น การทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินเพื่อก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ๒ ชั้น แต่ภายหลังปรากฏว่าที่ดินพิพาทมีระยะที่วัดจากแนวถนนสาธารณะจรดเขตที่ดินน้อยกว่าที่ทางราชการกำหนด ไม่สามารถก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ๒ ชั้น ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๗๗/๒๕๕๘) การทำสัญญาซื้อขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง แต่บ้านพิพาทที่ซื้อตั้งอยู่บนที่ดินที่ซื้อบางส่วน และบางส่วนตั้งอยู่บนที่ดินของผู้อื่น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๗๐/๒๕๕๘) การทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินโดยมีข้อความขัดแย้งว่า ที่ดินที่จะขายมีภาระติดพันเพียงการจำนองที่ดินไว้แก่ธนาคารเท่านั้น และผู้ขายรับรองว่าที่ดินที่จะขายไม่มีภาระติดพันหรือการรอนสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ปรากฏว่าที่ดินพิพาทมีภาระจำยอมติดอยู่ แต่ผู้ขายปกปิดไม่ยอมแจ้งเรื่องดังกล่าวให้ผู้ซื้อทราบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๑๕/๒๕๕๗) การทำสัญญาจะซื้อจะขายห้องชุด แต่มีการผิดเงื่อนไขในจำนวนเนื้อที่ดินอันเป็นที่ตั้งอาคารชุด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๙๓/๒๕๕๓) การทำสัญญาเช่าที่ดินและตึกแถวพิพาท โดยผู้ซื้อไม่รู้ว่าที่ดินและตึกแถวพิพาทดังกล่าวอยู่ในแนวเขตที่ดินที่จะถูกเวนคืน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๗๑/๒๕๕๑) การทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทโดยผู้ซื้อหลงเชื่อตามที่ผู้ขายฉ้อฉลว่าที่ดินพิพาทติดถนนไม่มีที่ดินแปลงอื่นคั่นอยู่ ซึ่งความจริงที่ดินพิพาทมีได้อยู่ติดถนน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗/๒๕๓๗) การทำสัญญา

จะขายที่พิพาทเพื่อสร้างโรงงาน แต่ผู้จะขายปกปิดข้อเท็จจริงว่าที่พิพาทอยู่ในเขตประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องห้ามก่อสร้างอาคาร (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๔๙/๒๕๓๑) การทำสัญญาจะขายที่ดินเพื่อปลูกสร้างโรงงาน โดยผู้จะขายมิได้แจ้งเรื่องที่ดินของจำเลยถูกจำกัดสิทธิห้ามปลูกสร้างอาคารเพราะถูกสายไฟฟ้าแรงสูงผ่าน ตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๘๒/๒๕๒๕)

๔. หากมีการใช้ดุลพินิจบอกกล่าวโมฆียะกรรมซึ่งทำโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์ มีผลทำให้สัญญาที่บอกกล่าวเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก และคู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม ตามมาตรา ๑๗๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๓ ทั้งนี้ การบอกกล่าวโมฆียะกรรมดังกล่าวจะต้องกระทำภายใน ๑ ปี นับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้หรือภายในเวลา ๑๐ ปี นับแต่ได้ทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะนั้น ตามมาตรา ๑๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๔ อย่างไรก็ดี มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๖๔/๒๕๕๗ วินิจฉัยว่าแม้ไม่ได้บอกกล่าวโมฆียะกรรม แต่การฟ้องคดีมีผลเท่ากับเป็นการบอกกล่าวโมฆียะกรรมนั้นแล้ว

๕. หากไม่มีการบอกกล่าวโมฆียะกรรมซึ่งทำโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๘๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือได้มีการให้สัตยาบันบรรณแก่โมฆียกรรมนั้น ตามมาตรา ๑๗๙ หรือมาตรา ๑๘๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๕ โมฆียกรรมนั้นก็

^๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๗๖ โมฆียะกรรมเมื่อบอกกล่าวแล้ว ให้ถือว่าเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก และให้ผู้เป็นคู่กรณีกลับคืนสู่ฐานะเดิม ถ้าเป็นการพ้นวิสัยจะให้กลับคืนเช่นนั้นได้ ก็ให้ได้รับค่าเสียหายชดใช้ให้แทน

ถ้าบุคคลใดได้รู้หรือควรจะได้รู้ว่าการใดเป็นโมฆียะ เมื่อบอกกล่าวแล้ว ให้ถือว่าบุคคลนั้นได้รู้ว่าการนั้นเป็นโมฆะ นับแต่วันที่ได้รู้หรือควรจะได้รู้ว่าเป็นโมฆียะ

ห้ามมิให้ใช้สิทธิเรียกร้องอันเกิดแต่การกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามวรรคหนึ่ง เมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันบอกกล่าวโมฆียะกรรม

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๘๑ โมฆียะกรรมนั้นจะบอกกล่าวมิได้เมื่อพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่เวลาที่อาจให้สัตยาบันได้ หรือเมื่อพ้นเวลาสิบปี นับแต่ได้ทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะนั้น

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๗๙ การให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมนั้น จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้กระทำภายหลังเวลาที่มูลเหตุให้เป็นโมฆียะกรรมนั้นหมดสิ้นไปแล้ว

ใช้บังคับได้อย่างสมบูรณ์ ตามนัยมาตรา ๑๗๗ แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^๖

สำหรับกรณีตามสำนวนข้อหาหรือ สำนักงานอัยการสูงสุด เลขรับที่ ท.๑๒๕/๒๕๖๔ ดังกล่าวข้างต้น เป็นกรณีที่ไม่มีการบอกกล่าวโมฆียกรรม โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้วินิจฉัยถึงข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ตรวจสอบและรู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการสำคัญผิดในคุณสมบัติของผู้รับจ้างตั้งแต่ก่อนเวลาที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ทำการตรวจรับมอบงานงวดที่ ๑ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการตรวจรับพัสดุก็ได้รับมอบงาน และกรม ก. ได้เบิกจ่ายเงินทุกงวดจนครบถ้วนตามสัญญาแล้ว โดยเห็นว่าเป็นพฤติการณ์ที่อาจถือได้ว่ากรม ก. ได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมที่เป็นโมฆียะดังกล่าวแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๘๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๖. กรณีเทศบาลฯ ทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลซึ่งตามปกติถือว่าเป็นสาระสำคัญอันเนื่องมาจากผู้รับจ้างนำหนังสือรับรองผลงานปลอมมาใช้นั้น สำนักงานอัยการสูงสุดยังได้วินิจฉัยต่อไปว่าการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำละเมิดต่อเทศบาลฯ นอกจากเทศบาลฯ จะมีสิทธิบอกกล่าวการแสดงเจตนาทำสัญญาแล้ว หากเทศบาลฯ ได้รับความเสียหายก็สามารถเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้ภายในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ และมาตรา ๔๔๘ นอกเหนือจากร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญาได้อีกด้วย (สำนวนข้อหาหรือ สำนักงานอัยการสูงสุด เลขรับที่ ท.๑๐๘/๒๕๕๑ และ ท.๒๖/๒๕๕๒)

บุคคลซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือบุคคลวิกลจริต ผู้กระทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะตามมาตรา ๓๐ จะให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมได้ต่อเมื่อได้รู้เห็นซึ่งโมฆียะกรรมนั้นภายหลังที่บุคคลนั้นพ้นจากการเป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือในขณะที่จริตของบุคคลนั้นไม่วิกล แล้วแต่กรณี

ทายาทของบุคคลผู้ทำนิติกรรมอันเป็นโมฆียะ จะให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมได้นับแต่เวลาที่ผู้ทำนิติกรรมนั้นถึงแก่ความตาย เว้นแต่สิทธิที่จะบอกกล่าวโมฆียะกรรมของผู้ตายนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับ ถ้าการให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรมกระทำโดยผู้แทนโดยชอบธรรมผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์

มาตรา ๑๘๐ ภายหลังจากเวลาอันพึงให้สัตยาบันได้ตามมาตรา ๑๗๙ ถ้ามีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เกิดขึ้นเกี่ยวกับโมฆียะกรรมโดยการกระทำของบุคคลซึ่งมีสิทธิบอกกล่าวโมฆียะกรรมตามมาตรา ๑๗๕ ถ้ามิได้สวณสิทธิไว้แจ้งชัดประการใดให้ถือว่าเป็นการให้สัตยาบัน

- (๑) ได้ปฏิบัติชำระหนี้แล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- (๒) ได้มีการเรียกให้ชำระหนี้แล้ว
- (๓) ได้มีการแปลงหนี้ใหม่
- (๔) ได้มีการให้ประกันเพื่อหนี้นั้น
- (๕) ได้มีการโอนสิทธิหรือความรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่บางส่วน
- (๖) ได้มีการกระทำอย่างอื่นอันแสดงได้ว่าเป็นการให้สัตยาบัน

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๗๗ ถ้าบุคคลผู้มีสิทธิบอกกล่าวโมฆียะกรรมตามมาตรา ๑๗๕ ผู้หนึ่งผู้ใด ได้ให้สัตยาบันแก่โมฆียะกรรม ให้ถือว่า การนั้นเป็นอันสมบูรณ์มาแต่เริ่มแรก แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอก

เปิด...ฎีกาเด่น

ใช้ถุงพลาสติกสวมครอบศีรษะเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
ถือว่ามีเจตนาฆ่าโดยยอมนั่งเห็นผล และเป็นการฆ่าผู้อื่น
โดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

รังสิชัย บรรณกจิวิจารณ์*
มนต์ชัย ชนินทรลีลา**

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓๒/๒๕๖๐ จำเลย
หน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงสาวรายหนึ่งจนถึงแก่ความตาย
โดยมีเจตนาฆ่าใช้ถุงพลาสติกสวมครอบศีรษะและ
ใช้เทปกาวพันทับถุงพลาสติกรัดคอผู้ตายจนผู้ตาย
ไม่สามารถหายใจได้ เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย
ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรายงานการตรวจศพ
ระบุว่าสาเหตุที่ตายเนื่องจากภาวะหายใจไหลเวียน
โลหิตล้มเหลว สันนิษฐานจากขาดอากาศ ดังนั้น
การที่จำเลยใช้ถุงพลาสติกที่ไม่มีช่องอากาศครอบศีรษะ
ผู้ตาย แล้วใช้เทปกาวพันรอบถุงบริเวณลำคอผู้ตาย
เช่นนั้น แม้จำเลยมิได้ประสงค์จะให้ผู้ตายถึงแก่
ความตาย แต่จำเลยก็ยอมนั่งเห็นผลได้ว่าการกระทำ
ดังกล่าวจะทำให้ผู้ตายขาดอากาศหายใจและถึงแก่
ความตายได้ จึงถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตายแล้ว
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบ
มาตรา ๕๙ วรรคสอง แม้ว่าชั้นพิจารณาจำเลยให้การ
รับสารภาพว่าทำร้ายผู้ตายจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความ
ตาย เพียงแต่ปฏิเสธว่ามีเจตนาฆ่าเท่านั้น ดังนั้น ที่
จำเลยฎีกาวินิจฉัยผู้ตายถึงแก่ความตายเพราะสาเหตุอื่นอัน
เป็นการโต้เถียงข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นนอกจากที่
จำเลยให้การรับสารภาพ และเป็นการฎีกาข้อเท็จจริง
ขึ้นมาใหม่ซึ่งมิได้ยกขึ้นมาว่ากันแล้วโดยชอบในศาลล่าง
ทั้งสอง จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง (เดิม)
ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๕ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้

ส่วนประเด็นจำเลยอ้างว่ากระทำผิดโดยบันดาล
โทสะได้หรือไม่ เห็นว่า ก่อนเกิดเหตุจำเลยกับผู้ตาย

มีปากเสียงทะเลาะกันในขณะที่จำเลยขับรถยนต์มากับ
ผู้ตาย แม้จำเลยอ้างว่าผู้ตายทุบตีและถีบจำเลยจน
ทำให้รถยนต์เสียหลักไปชนกับขอบทางด่วน แต่สาเหตุ
ที่ผู้ตายกระทำต่อจำเลยเกิดจากจำเลยหลอกวงให้
ผู้ตายไปพบเพื่อดูรถยนต์ที่จะนำมาตีใช้หนี้ให้แก่
ผู้ตายซึ่งจำเลยมีส่วนผิดอยู่ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อจำเลย
ใช้เข็มขัดพลาสติกรัดสายไฟมัดมือมัดเท้า ใช้เทปกาว
ปิดปากผู้ตาย และถอดเสื้อผ้าของผู้ตายออกทิ้งไปแล้ว
ผู้ตายยอมนั่งไม่อาจกระทำการอื่นเป็นการข่มเหงจำเลย
อย่างร้ายแรงต่อไปได้ การที่จำเลยยังคงใช้ถุงพลาสติก
คลุมศีรษะและใช้เทปกาวมัดถุงพลาสติกครอบคอผู้ตายจน
แน่น โดยอ้างว่ายังคงได้ยินเสียงผู้ตายด่าทอและข่มขู่
จะทำร้ายภริยาและบุตรของจำเลย จนทำให้ผู้ตาย
ขาดอากาศหายใจและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา นั้น
ยอมนั่งไม่อาจรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดในขณะที่
ถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม
การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการกระทำผิดโดย
บันดาลโทสะตามกฎหมาย ส่วนฎีกาของจำเลยประการ
อื่น ๆ ล้วนเป็นเพียงรายละเอียดที่ไม่ทำให้คำวินิจฉัย
ข้างต้นเปลี่ยนแปลง จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยต่อไป
ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย
ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน (รวมโทษจำคุก
จำเลย ๓๔ ปี ๑๐ เดือน และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหม
แก่โจทก์ร่วมที่ ๑ เป็นเงิน ๘๕๐,๐๐๐ บาท และโจทก์ร่วม
ที่ ๒ เป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ .๕
ต่อปี ของเงินต้นดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๘ สิงหาคม
๒๕๕๖ ไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้งสอง)

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์.

** ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริต
และประพฤติมิชอบกลาง.

ข้อสังเกต กรณีข้างต้นเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงกันกับคดีที่ “ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง” พิพากษาไปเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา โดยลงโทษจำคุกตลอดชีวิตพันตำรวจเอก ธ. กับพวกรวม ๗ คน ในคดีนาย จ. ผู้ต้องหาคดียาเสพติดจนเสียชีวิต ซึ่งเป็นการตัดสินว่าเป็นการกระทำมี “เจตนาฆ่าโดยย้อมเล็งเห็นผล” ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓๒/๒๕๖๐ ข้างต้น (โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษเพียงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ไม่ได้ขอให้ลงโทษตามมาตรา ๒๘๙ มาด้วย) ซึ่งต้องระวางโทษหนักกว่ากรณีนี้ได้มีเจตนาฆ่า แต่การทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๐ จึงมีประเด็นน่าสนใจต่อมาว่า การร่วมกันใช้ถู่คำคลุมศีรษะผู้อื่นจนถึงแก่ความตายดังกล่าวจะถือเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๕) ด้วยหรือไม่ และการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลเท่านั้น หรือมีเจตนาย้อมเล็งเห็นผลก็เป็นความผิดได้แล้วหรือไม่

การ “ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๕) ซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียวนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่ผู้กระทำแสดงการกระทำเป็นพิเศษนอกเหนือจากการฆ่าอย่างธรรมดา (ฎ. ๑๙๓๐/๒๕๐๐) โดยประสงค์จะให้ผู้ตาย “ได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนตายอันมิใช่เป็นการฆ่าโดยวิธีธรรมดาทั่ว ๆ ไป” เช่น การวางยาพิษผู้ตายด้วยการนำสารพิษสตรีกินินให้ผู้ตายเสพรับเข้าสู่ร่างกายเป็นระยะ ๆ สุดแล้วแต่สถานการณ์และโอกาสจะอำนวย เป็นเหตุให้ผู้ตายต้องป่วยเจ็บได้รับความทุกข์ทรมานตลอดมา จนกระทั่งเมื่อมีเหตุจะอ้างได้ว่าผู้ตายประสบอุบัติเหตุและสามารถหันเหความสนใจของผู้อื่นไปจากอาการของสารพิษสตรีกินินแล้ว จึงได้เพิ่มจำนวนสารพิษสตรีกินินให้ผู้ตายเสพรับเข้าสู่ร่างกายมากขึ้นจนถึงขีดที่ร่างกายไม่สามารถต้านทานได้และถึงแก่ความตายในที่สุด (ฎ. ๔๐๕๐/๒๕๓๒ ปชญ.)

สำหรับตัวอย่างเพิ่มเติมที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการกระทำความผิดฐาน “ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๕) เช่น จากบาดแผลที่ผู้ตายทั้งสามได้รับตามรายงานการตรวจศพของแพทย์ปรากฏว่าผู้ตายทั้งสามมีบาดแผลที่บริเวณศีรษะเป็นจำนวนมาก บาดแผลส่วนใหญ่เกิดจากถูกตีด้วยของแข็งที่มีน้ำหนักมากจนกะโหลกศีรษะของแต่ละคนแตกกระจายทั่วไปเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย มีเนื้อสมองออกมาจากบาดแผล สำหรับ ส. และ ข. ผู้ตายยังพบเศษดินโคลนและน้ำในหลอดลมซึ่งแพทย์ลงความเห็นว่าผู้ตายทั้งสามถึงแก่ความตายเนื่องจากสมองถูกทำลายจากการจมน้ำ ซึ่งให้เห็นว่าก่อนผู้ตายทั้งสามจะถึงแก่ความตายได้ถูกจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ กับพวกใช้ของแข็งไม่มีคมทุบตีที่บริเวณศีรษะอย่างรุนแรงหลายครั้งจนกะโหลกศีรษะแตกกระจายเนื้อสมองไหลออกมาจากบาดแผล หลังจากนั้นยังถูกนำไปทิ้งน้ำทิ้งที่ยังมีชีวิตอยู่ แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ มีเจตนาฆ่าผู้ตายทั้งสามโดยการทรามานหรือกระทำทารุณโหดร้าย (ฎ. ๕๓๖-๕๓๗/๒๕๔๕), การใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย ผู้ตายไม่ถึงแก่ความตายทันที จำเลยใช้น้ำมันเบนซินราดผู้ตายแล้วจุดไฟเผาซึ่งผู้ตายได้รับความเจ็บปวดและทรามานก่อนถึงแก่ความตาย (ฎ. ๓๓๐๕/๒๕๔๓), จำเลยใช้เหล็กแป้นน้ำตี จ. ๒ ที่ จนสลบไป แล้วสั่งให้ ย. นำน้ำมันราดให้ฟื้นขึ้นมาทำงานต่อได้ประมาณ ๑๐ นาที แล้วตีซ้ำอีก และใช้อาวุธปืนยิงอีก ๒ นัด จน จ. ตาย และการที่จำเลยใช้เหล็กสแตนเลสขว้าง ป. ซึ่งนั่งสับหงกคัดปลาอยู่เพราะไม่มีเวลาพักผ่อนจนสลบคากรองปลาและสั่งให้ ย. ลากมาไว้ท้ายเรือ เมื่อจำเลยบังคับเรือหนีเรือรบของประเทศสหภาพเมียนมาร์ได้ถาม ย. ว่าฟื้นหรือยัง เมื่อยังไม่ฟื้นจึงให้ ย. โยน ป. ลงทะเล เป็นการกระทำที่ประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดและทรามานก่อนตาย (ฎ. ๕๐๙๑/๒๕๓๙), การฆ่าโดยวิธีจุดไฟเผาทั้งเป็น โดยจับผู้ตายแก้ผ้าเอาเชือกมัดมือมัดเท้าเอาล้อย่างรถยนต์สวมตัว กับเอาน้ำมันราดและจุดไฟเผาผู้ตาย ซึ่งผู้ตายจะไม่ตายในทันทีแต่จะได้รับความเจ็บปวดและทรามานเป็นเวลานานก่อนจะสิ้นใจ

(ฎ. ๔๔๙/๒๕๓๖), จำเลยฆ่าผู้ตายคราวเดียว ๓ คน คือ นาย ย. นาง พ. และเด็กชาย น. นาง พ. เป็นหญิง มีครรภ์ถูกทำร้ายถึง ๑๐ แห่ง ถึงแก่ความตายเนื่องจาก กะโหลกศีรษะแตก ร้าว เลือดออกในสมองและจาก บาดแผลถูกแทง เด็กชาย น. อายุเพียง ๑ ปี ๖ เดือน มีบาดแผลกะโหลกศีรษะแตกสมองได้รับกระทบ กระเทือนอย่างแรง นาย ย. เป็นสามีนาง พ. และเป็นบิดา เด็กชาย น. มีบาดแผลถึง ๕ แห่ง เป็นการฆ่าให้ตายทั้ง ครอบครัว มีลักษณะกระทำทารุณโหดร้าย (ฎ. ๒๒๓๐/ ๒๕๒๑), ใช้มีดเชือดคอเด็กหญิงอายุ ๕ ขวบถึงแก่ ความตาย และจำเลยยังร่วมกับจำเลยอื่นกระทั่บเด็ก ชายอายุ ๘ เดือน ทั้งได้ใช้ผ้าอุดจมูกจนหายใจไม่ออก ตาย นอกจากนี้ยังใช้ยาพิษกรอกปากกับใช้มีดเชือดคอ มารดาของเด็กทั้งสองผู้ตายจนหมดเสียงขาดเพื่อจะ ฆ่าให้ตายด้วย (ฎ. ๑๑๐๑/๒๕๐๙)

ส่วนตัวอย่างที่ “ไม่ถึงเป็นการฆ่าผู้อื่นโดย ทรมาณหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย” เช่น ในขณะที่ จำเลยกับพวกกำลังช่วยกันค้นหาทรัพย์สินอยู่นั้น ผู้ตายเข้ามาภายในบ้าน จำเลยกับพวกเข้าไปล็อกคอ ผู้ตาย ผู้ตายตื่นรนต่อสู้และร้องขอความช่วยเหลือ จำเลยทั้งสองกับพวกจึงช่วยกันจับผู้ตายมัดและรุมแทง ผู้ตายต่อเนื่องจนผู้ตายถึงแก่ความตายในที่เกิดเหตุ แม้ ผู้ตายจะมีบาดแผลหลายแห่งก็เป็นการสอดส่องให้เห็น เจตนาว่าต้องการแทงผู้ตายให้ถึงแก่ความตายในทันที เท่านั้น (ฎ. ๑๐๑๔/ ๒๕๔๐), การใช้มีดผู้ตายหลายที เมื่อยังไม่ตายจึงใช้ผ้ารัดคอจนถึงแก่ความตายนั้น เป็นวิธีธรรมดาในการฆ่าผู้ตายให้ถึงแก่ความตาย (ฎ. ๗๐๘/๒๕๓๕), จำเลยพวกต้องการไล่ผีบอบออก จากร่างของผู้ตาย ได้ใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกตีผู้ตายล้มลง แล้วใช้ ด้ามมีดทำด้วยเหล็กขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ นิ้ว ยาว ๘.๕ นิ้ว ตีศีรษะผู้ตาย จำเลยยอมเล็งเห็นผลได้ว่าถ้าตี ศีรษะผู้ตายโดยแรงและตีสวน ๆ ย่อมทำให้ผู้ตายถึงแก่ ความตายได้ จำเลยตีผู้ตายนานถึง ๒ ชั่วโมง ผู้ตายมี รอยฟกช้ำที่หน้าผาก โหนกแก้ม ศีรษะบวมช้ำแบบ ศีรษะน่วม ความตายของผู้ตายจึงเป็นผลโดยตรงจาก การทำร้ายของจำเลยกับพวก จำเลยมีความผิดฐานฆ่า ผู้อื่นโดยเจตนา และเมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นการไล่ ผีบอบตามความเชื่อและตามประเพณีท้องถิ่นที่ปฏิบัติ กันมา แม้การทำร้ายใช้เวลานานถึง ๒ ชั่วโมงจนผู้ตาย

ถึงแก่ความตาย ก็เป็นเรื่องของการไล่ผีบอบ ไม่ได้ เป็นการกระทำที่แสดงถึงความโหดร้ายทารุณเป็นพิเศษ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยกระทำทารุณโหดร้าย (ฎ. ๒๖๓/๒๕๓๑), จำเลยเอายาพิษให้ผู้ตาย ๔ คน ซึ่งเป็นบุตรของจำเลยกิน แล้วยังใช้มีดและเอาเชือกรัด คอผู้ตาย ก็ด้วยเจตนาจะให้ผู้ตายถึงแก่ความตายโดย เร็ว ไม่ใช่เพื่อให้ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดทรมาน จึงถือ ไม่ได้ว่าเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยทารุณโหดร้าย (ฎ. ๓๕๗๖/ ๒๕๓๐), จำเลยใช้เหล็กชุดซาร์ปแทงผู้ตายซึ่งเป็นหญิง ปราศจากอาวุธและไม่อยู่ในฐานะที่จะหลบหลีกหรือ ต่อสู้จำเลยได้ โดยจ้วงแทงเอาอย่างไม่ยั้งยังเกิดเป็น บาดแผลที่ร่างกายผู้ตาย ๓๐ กว่าแผล และผู้ตายถึงแก่ ความตายในเวลาต่อมา ดังนี้ เมื่อมีพฤติการณ์แสดงให้เห็น ได้ว่าจำเลยแทงผู้ตายที่สองที่แล้วมีโทสะจริต คลุ้มคลั่งตามติดขึ้นมาจนขาดสติ จึงได้แทงผู้ตายไปโดย ไม่ยั้งยั้งเช่นนั้นแล้วก็ไม่พอจะถือว่าจำเลยได้กระทำ ไปด้วยการทารุณโหดร้าย (ฎ. ๑๖๑๔/๒๕๑๓), การกระทำเกินกว่ากรรมแห่งการจำต้องกระทำเพื่อ ป้องกัน และการที่จำเลยฟันผู้ตายซ้ำแล้วซ้ำอีกก็ด้วย เจตนาจะฟันผู้ตายให้ถึงแก่ความตายเท่านั้น (ฎ. ๑๙๑๓/ ๒๕๑๖), จำเลยซึ่งเป็นภรรยาผู้ตายคบคิดกับพวกใช้ ขวานเป็นอาวุธฟันทำร้ายผู้ตายเป็นบาดแผล ๑๖ แห่ง ขณะที่ผู้ตายกำลังนอนหลับ เป็นลักษณะ การกระทำที่มีเจตนาจะให้ตายทันทีไม่ถึงขนาดที่จะ ถือว่าเป็นการฆ่าโดยทารุณโหดร้าย (ฎ. ๑๔๒๗/๒๕๑๑), จำเลยใช้ขวานฟันผู้ตายที่คอ ผู้ตายยังไม่ตายทันที เมื่อจำเลยลงจากเรือนผู้ตายไปแล้วผู้ตายร้อง ครางขึ้น จำเลยจึงย้อนขึ้นไปฟันที่คอผู้ตายอีกครั้ง หนึ่ง เป็นการฟันซ้ำที่แผลเดิมเพื่อจะให้ผู้ตายถึง แก่ความตาย ยังไม่เข้าลักษณะที่เป็นการฆ่าโดยทารุณ โหดร้าย (ฎ. ๓๑๔/๒๕๑๑)

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การกระทำโดย เจตนาฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (รวมทั้งการกระทำโดยทรมาณหรือโดยกระทำ ทารุณโหดร้าย) ผู้กระทำจะมีเจตนา “ประสงค์ต่อผล” หรือ “ยอมเล็งเห็นผล” ของการกระทำนั้นก็ได้ แต่ทั้งนี้ ผู้กระทำต้องรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฎ. ๑๓๓๖๐/๒๕๕๖ จำเลยกับพวกวางแผนและเตรียมอาวุธไปตีทำร้ายผู้ตายหลายครั้งทั้งที่ผู้ตายเป็นคนพิการไม่มีทางต่อสู้ได้ จนได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าการกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการร่วมกันฆ่าผู้ตายโดยเจตนา *ย่อมเล็งเห็นผล* และเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อน

ฎ. ๑๓๑๑๓/๒๕๕๖ การที่ ว. ใช้อาวุธปืนยิงไปที่ประตูบ้าน ๒ นัด หลังจากผู้ตายตะโกนบอกว่าปูไม่อยู่ กระสุนปืนถูกผู้ตายถึงแก่ความตายนั่นเป็นการกระทำที่ *เล็งเห็นผล* ได้ว่ากระสุนปืนอาจถูกคนในบ้านถึงแก่ความตายเท่านั้น มิได้ *ประสงค์ต่อผล* โดยตรงที่จะยิงให้ถูก น. เนื่องจากมองไม่เห็น น. อยู่ที่ใด จึง *ไม่อาจลงโทษจำเลยทั้งสอง* ในฐานะเป็นตัวการร่วมกันฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน คงลงโทษได้ในฐาน *ร่วมกันฆ่าผู้อื่น* โดยบุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้นตาม ป.อ. มาตรา ๖๒ วรรคท้าย

ฎ. ๙๖๙๓/๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์ถอยหลังพุ่งตรงไปทางผู้เสียหาย ผู้เสียหายกระโดดหลบรถยนต์ที่จำเลยที่ ๑ ขับชนทางด้านหน้าของรถยนต์คันตำรวจโท ฉ. ที่ขวางอยู่ด้านหลังได้รับความเสียหายค่อนข้างมาก การที่จำเลยที่ ๑ ขับรถยนต์ถอยหลังดังกล่าว *ย่อมเล็งเห็นผล* ได้ว่าหากผู้เสียหายไม่กระโดดหลบรถยนต์ที่จำเลยที่ ๑ ขับอาจชนผู้เสียหายซึ่งยืนอยู่ทางด้านหลังในระยะห่างเพียง ๕ เมตร ถึงแก่ความตายได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าพนักงานกระทำตามหน้าที่ตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ (๒), ฎ. ๑๒๗๐/๒๕๒๖ วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน (แต่ดู ฎ. ๗๖๗๖/๒๕๔๙ ...ประมาณ ๕ เมตร ...ไม่เชื่อว่าผู้เสียหายทั้งสองจะทันระมัดระวังและกระโดดหลบได้ทัน พฤติการณ์และการกระทำดังกล่าวเชื่อว่าจำเลยเพียงแต่มีเจตนาที่จะหลบหนีให้พ้นการตรวจค้นและจับกุมของผู้เสียหายทั้งสองกับพวกเท่านั้น หากได้มีเจตนาฆ่าไม่, ฎ. ๒๒๑๘/๒๕๓๖ วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน)

ฎ. ๕๑๓/๒๕๕๓ จำเลยล้วงอาวุธปืนในกระเป๋ากางเกงออกมาจะยิงล่าคอของสืบทารวจโท น. ที่เข้ามา

ถือคอจำเลยทางด้านหลังเพื่อจับกุม แต่ถูกสืบทารวจโท น. ใช้มือดันปากกระบอกปืนไปทางอื่น และมีเสียงปืนดังขึ้น ๑ นัด แล้วจำเลยยังดึงอาวุธปืนมาที่ลำตัวและยิงปืนอีก ๑ นัด แม้กระสุนปืนที่จำเลยยิงจะไม่ถูกสืบทารวจโท น. เพราะสืบทารวจโท น. ดันข้อมือจำเลยไปก่อน ดังนี้ จำเลย *ย่อมเล็งเห็นผล* ของการกระทำนั้นได้ว่าอาจเป็นเหตุให้สืบทารวจโท น. ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ (ตัวอย่างที่วินิจฉัยในทำนองเดียวกัน เช่น ฎ. ๑๘๗๕/ ๒๕๔๒, ๕๔๐๙/๒๕๓๓, ๒๗๘๐/๒๕๒๗)

ฎ. ๒๒๖๘/๒๕๒๙ การบีบคอโจทก์ร่วมอย่างรุนแรงโลหิตเดินไม่สะดวกทำให้เส้นโลหิตฝอยในตาขาด หากไม่ได้รับความช่วยเหลือทันทีที่อาจถึงตายได้ และถ้าผู้ถูกบีบสลบไปโอกาสที่จะตายมิได้เสมอ จำเลยทั้งสองจึง *ย่อมเล็งเห็นผล* ของการกระทำนั้นได้ว่าโจทก์ร่วมอาจถึงแก่ความตายได้ จึงเห็นได้ว่าเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่าแต่การกระทำไม่บรรลุผล จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานร่วมกันพยายามฆ่าโจทก์ร่วมเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา, ฎ. ๑๕/๒๕๒๙ การที่จำเลยโยนผู้เสียหายซึ่งกำลังมีนงหมดแรงเพราะยาสลบของจำเลยลงในคลองซึ่งมีน้ำลึกท่วมศีรษะ พฤติการณ์ดังนี้ ส่อเจตนาของจำเลยว่าจะฆ่าผู้เสียหายโดย *ย่อมเล็งเห็นผล* ได้ว่าอาจทำให้ผู้เสียหายจมน้ำตายเพราะเข้าใจว่าผู้เสียหายกำลังอยู่ในภาวะมีนงไม่มีแรงจะว่ายน้ำได้อันเป็นวิธีฆ่าที่อาจอำพรางคดีได้แบบเนียนยิ่งวิธีหนึ่ง

ดังนั้น การร่วมกันใช้ถุงดำคลุมศีรษะผู้อื่นเป็นเวลาหลายนาทีและต้องทุรนทุรายจนหมดอากาศหายใจจนถึงแก่ความตายที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมถือเป็นการกระทำที่ผู้กระทำแสดงการกระทำเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการฆ่าอย่างธรรมดา โดยเล็งเห็นผลว่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนที่จะให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนตายอันมิใช่เป็นการฆ่าโดยวิธีธรรมดาทั่วไป และถือเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยทรามหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๙ (๕) แล้ว

ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

วีณา อนันตสมบูรณ์*
สิริสิทธิ์ อนันตสมบูรณ์**

What are other words for “Kill”?

คำว่า “ฆ่า” ในภาษาอังกฤษมีหลายคำ แต่ความหมายต่างกัน

When it comes to the words that mean “kill,” there are certainly many words in the English language, for example assassinate, execute, kill, murder, slaughter, slay, or suicide, all of which have a meaning that related to death. However, these terms are unable to use as synonyms.

เมื่อพูดถึงคำที่มีความหมายว่า “ฆ่า” เป็นที่แน่ชัดว่า ในภาษาอังกฤษนั้นมีคำศัพท์หลายคำ ยกตัวอย่างเช่น assassinate, execute, kill, murder, slaughter, slay, หรือ suicide ซึ่งต่างก็มีความหมายเชื่อมโยงกับการตายทั้งสิ้น แต่คำเหล่านี้ไม่สามารถนำมาใช้ในบริบทเดียวกันได้

The most common and recognized word is “kill”. The verb “Kill” does not specifically defined how something or someone causes them to die. For example, “He kills the snake.” It does not illustrate the objective of such killing. You could kill someone by accident or because they are a serious threat to you or the ones you love and the attacker is attacking. It would be self-defense or protection when someone has the intent to harm, is attacking and it is someone that you are trying to protect.^๑

คำศัพท์ที่คุ้นเคยและเป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ “ฆ่า”

คำว่า “ฆ่า” เป็นคำกริยาซึ่งไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าสิ่งใดหรือใครทำให้พวกเขาตาย เช่น “He kills the snake.” แปลว่า “เขาฆ่างู” ไม่ได้บอกว่าฆ่าด้วยวัตถุประสงค์ใด อาจเป็นการฆ่าโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือ หากกำลังเกิดภัยอันตรายร้ายแรงต่อตนเองหรือคนใกล้ชิด การฆ่านั้นก็อาจเป็นการป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายได้

“Murder” is an intentional killing that is unlawful (in other words, not legally justified), and committed with malice aforethought. Malice aforethought does not mean that a killer has to have acted out of spite or hate. It exists if a defendant intends to kill someone without legal justification or excuse. In addition, in most states, malice aforethought is not limited to intentional killings. It can also exist if the killer intentionally inflicts serious bodily harm that causes the victim’s death, or behaves in a way that shows extreme, reckless disregard for life and results in the victim’s death.^๒

คำว่า “ฆาตกรรม” เป็นการฆ่าโดยมีเจตนาหรือไตร่ตรองไว้ก่อน และเป็นการฆ่าโดยผิดกฎหมาย และกระทำด้วยเจตนาร้าย การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนไม่ได้หมายความว่าฆาตกรจะต้องฆ่าด้วยความเกลียดชัง แต่เป็น

* ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, น.บ. (ธรรมศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับสอง), น.บ.ท., LL.M. in Business Law, Thammasat University (English Program), Mini LL.M., Programs on International and Transnational Law, Chicago-Kent College of Law, LL.M. (MEXT) in International Economic and Business Law, Kyushu University

** ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา, น.บ. (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เกียรตินิยมอันดับสอง), น.บ.ท., Mini LL.M., Programs on International and Transnational Law, Chicago-Kent College of Law, LL.M. in International Economic and Business Law, Kyushu University

^๑ The Difference Between Killing And Murdering, J. Warner Wallace , available at <https://coldcasechristianity.com/writings/the-difference-between-killing-and-murdering/>(visited June 14, 2022).

^๒ What Is Murder? Is Murder Different From Homicide?, Sara J. Berman, available at <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/homicide-murder-manslaughter-32637.html>(visited June 14, 2022).

กรณีนี้จำเลยมีเจตนาฆ่าโดยปราศจากข้ออ้างตามกฎหมาย นอกจากนี้ในรัฐส่วนใหญ่การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนไม่ได้มีความหมายเฉพาะการฆ่าโดยมีเจตนาเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกรณีที่ฆาตกรมีเจตนาทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

“Assassinate”^๓ is to murder (a usually prominent person) by sudden or secret attack often for political reasons. We can also find the term “assassin”^๔ which means someone who kills a famous or important person, usually for political reasons or in exchange for money. For example, John F. Kennedy was assassinated in 1963.

“ลอบสังหาร” หมายถึงการฆ่าอย่างกะทันหันหรืออย่างลับ ๆ ด้วยเหตุผลทางการเมือง ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับบุคคลสำคัญ เรายังเจอคำว่า “มือสังหาร” ซึ่งหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ลอบสังหารบุคคลสำคัญหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่วนใหญ่ด้วยเหตุผลทางการเมือง เพื่อแลกกับเงิน ยกตัวอย่างเช่น จอห์น เอฟ. เคนเนดี ถูกลอบสังหารในปี ค.ศ. ๑๙๖๓

“Execute” is defined as the process of putting someone to death. An example of an execution is delivering a lethal injection to a convicted criminal.^๕

“ประหารชีวิต” เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตัวอย่างของการประหารชีวิต คือ การฉีดยาให้หนักโทษที่กระทำความผิดอาญาถึงแก่ความตาย

“Slaughter”^๖ is defined as to kill animals especially for food, or to kill people in a brutal manner, or to kill indiscriminately or in large number. An example of to slaughter is “More than 800,000 people were slaughtered in Rwanda in 1994.”^๗

“ฆ่าอย่างทารุณ” หมายถึง การฆ่าสัตว์ โดยเฉพาะเพื่อนำมาบริโภค หรือการฆ่าคนอย่างทารุณโหดร้าย หรือการสังหารคนจำนวนมาก ตัวอย่างประโยค คนจำนวนกว่า ๘๐๐,๐๐๐ คน ถูกสังหารในวันดาในปี ค.ศ. ๑๙๙๔

“Slay” is an old word with Germanic roots that was found in early Old English, but it was generally reserved for killing mythical beasts and vanquishing enemies on the battlefield.^๘ For example, “The knight slays the dragon.”

“ฆ่า หรือ พิฆิต” เป็นคำโบราณที่มีรากศัพท์มาจากภาษาเยอรมัน ซึ่งถูกค้นพบในภาษาอังกฤษโบราณยุคต้นส่วนใหญ่จะใช้กับการฆ่าสัตว์ในตำนานและปราบอริราชศัตรูในสนามรบ ตัวอย่างประโยค อัศวินฆ่า/พิฆิตมังกร

“Suicide” is death caused by injuring oneself with the intent to die. A suicide attempt is when someone harms themselves with any intent to end their life, but they do not die as a result of their actions.^๙

“ฆ่าตัวตาย” เป็นการตายที่เกิดจากการทำร้ายตนเองโดยเจตนาที่จะตาย การพยายามฆ่าตัวตาย คือ เมื่อมีคนทำร้ายตัวเองโดยเจตนาที่จะปลิดชีพของตน แต่พวกเขาไม่ตายจากการกระทำดังกล่าว

^๓ Definition of “assassinate”, Merriam-Webster, available at <https://www.merriam-webster.com/dictionary/assassinate> (visited June 14, 2022).

^๔ Definition of “assassin”, Cambridge Dictionary, available at <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/assassin> (visited June 14, 2022).

^๕ Definition of “execution”, your dictionary, available at <https://www.yourdictionary.com/execution> (visited June 14, 2022).

^๖ Definition of “slaughter”, Collins dictionary, available at <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/slaughter> (visited June 14, 2022).

^๗ Rwandan Genocide, World Without Genocide, available at <http://worldwithoutgenocide.org/genocides-and-conflicts/rwandan-genocide> (visited June 14, 2022).

^๘ Definition of “slay”, Dictionary.com, available at <https://www.dictionary.com/e/slang/slay/> (visited June 14, 2022).

^๙ Facts About Suicide, Centers for Disease Control and Prevention, available at <https://www.cdc.gov/suicide/facts/index.html> (visited June 14, 2022).

รุจิร ชัยภักดิ์*

ข้อสอบเนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

คำถามข้อ ๑.

กรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ (ก) โจทก์ฟ้องโดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลว่า โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๒๓ แต่ใส่ชื่อจำเลยเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดแทน ขอให้บังคับจำเลยไปจดทะเบียนโอนที่ดินคืนโจทก์ จำเลยให้การต่อสู้คดีขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณา โจทก์ถึงแก่ความตาย นายเอกทายาทและผู้จัดการมรดกของโจทก์ตามพินัยกรรมยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาต ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า ตามคำร้องผู้เข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์อ้างว่า โจทก์ทำพินัยกรรมยกที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๒๓ ที่พิพาทให้แก่ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์เพียงผู้เดียว ซึ่งหากโจทก์ขณะคดีนี้ที่ดินตามฟ้องย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ มีผลเท่ากับผู้เข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ฟ้องเรียกทรัพย์สินมาเป็นของตน จึงมีคำสั่งให้นายเอกเสียค่าขึ้นศาลตามทุนทรัพย์ภายใน ๑๕ วัน

(ข) ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์ตามฟ้อง จำเลยอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นตรวจอุทธรณ์แล้ว เห็นว่าตามใบแต่งตั้งนายความที่จำเลยแต่งตั้งให้นายมันเป็นทนายความดำเนินคดีแทนจำเลยในศาลชั้นต้น มิได้ระบุให้นายมันมีอำนาจยื่นอุทธรณ์แทนจำเลย นายมันย่อมไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนนี้แทนจำเลยได้ การที่นายมันลงชื่อเป็นผู้อุทธรณ์ในคำฟ้องอุทธรณ์ เป็นคำฟ้องอุทธรณ์ที่ไม่ชอบ จึงมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลชั้นต้นตาม (ก) และ (ข)

ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) โจทก์ฟ้องโดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นปรากฏว่าโจทก์ถึงแก่ความตาย การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้นายเอกเข้าเป็นคู่ความแทนที่โจทก์ผู้มรณะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เพื่อให้คู่ความนั้นดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนโจทก์ต่อไป ดังนั้น ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนที่โจทก์ย่อมมีสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ รวมทั้งสิทธิได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในศาลชั้นต้นด้วย แม้ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนที่โจทก์มีทรัพย์สินสามารถเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ก็ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิในการดำเนินคดีแทนโจทก์ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้นายเอกชำระค่าขึ้นศาลตามจำนวนทุนทรัพย์ โดยที่นายเอกไม่มีหน้าที่ต้องชำระค่าขึ้นศาลตามคำสั่งของศาลชั้นต้น จึงเป็นการไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๐๙/๒๕๖๔) คำสั่งศาลชั้นต้นจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (๕ คะแนน)

(ข) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง การใช้สิทธิในการอุทธรณ์ต้องได้รับมอบอำนาจจากตัวความโดยชัดแจ้ง ทนายความจึงจะมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวแทนตัวความได้ เมื่อตามใบแต่งตั้งนายความที่จำเลยแต่งตั้งให้นายมันเป็นทนายความดำเนินคดีแทนจำเลย มิได้ระบุให้นายมันมีอำนาจยื่นอุทธรณ์แทนจำเลย นายมันย่อมไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนนี้แทนจำเลยได้ การที่นายมันลงชื่อเป็นผู้อุทธรณ์ในคำฟ้อง

* อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย

อุทธรณ์ โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยได้มอบอำนาจให้ทำแทนได้และยื่นต่อศาลชั้นต้นนั้น เป็นคำฟ้องอุทธรณ์ที่มีข้อบกพร่อง เท่ากับคำฟ้องอุทธรณ์ไม่มีลายมือชื่อจำเลย ศาลชั้นต้นจึงต้องสั่งให้จำเลยแก้ไขข้อบกพร่องเสียให้ถูกต้องก่อนตามมาตรา ๑๘๖ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๔๘/๒๕๖๒ และ ๓๔๕๗/๒๕๖๔) การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องอุทธรณ์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (๕ คะแนน)

วิเคราะห์

ผู้เขียนมีโอกาสเป็นผู้ตรวจข้อสอบเนติบัณฑิตข้อนี้จึงจะขอนำเกร็ดต่าง ๆ ในการตรวจข้อสอบมาเขียนบทวิเคราะห์ซึ่งต่างจากแนวการวิเคราะห์ข้อสอบในบทความก่อน ๆ ของผู้เขียน โดยต้องขอแจ้งก่อนว่าบทวิเคราะห์นี้ เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่เกี่ยวกับผู้ตรวจข้อสอบท่านอื่น ๆ

ข้อสอบเนติบัณฑิตข้อนี้ มีประเด็นหลัก ๒ ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ (ก) คู่ความแทนที่ผู้มรดกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ป.วิ.พ.) มาตรา ๔๒ จะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลเฉกเช่นเดียวกับผู้มรดกซึ่งเป็นโจทก์หรือไม่ และ (ข) คำฟ้องอุทธรณ์ลงชื่อผู้อุทธรณ์โดยทนายความที่ไม่มีอำนาจศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องอุทธรณ์ได้เลยทันทีหรือไม่

ข้อสอบข้อนี้ถือว่าไม่ยากมาก เนื่องจากอาจารย์ผู้แต่งข้อสอบนำคำพิพากษาศาลฎีกา (ฎีกา) ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจหรือที่นิยมเรียกว่า “ฎีกาเก็ง” มาออกเป็นข้อสอบ ผู้เขียนเลยให้คะแนนนักศึกษาจำนวนมากตั้งแต่ ๗ คะแนนขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาหลายคนที่ไม่สามารถทำข้อสอบข้อนี้ได้ อาจเพราะไม่เคยเห็นฎีกาในประเด็นคำถามนี้มาก่อน ซึ่งบางคนแม้ทำข้อสอบไม่ได้แต่ก็สามารถจดจำหลักกฎหมายได้ จึงนำหลักกฎหมายมาตอบ แต่วินิจฉัยผิดพลาดไม่ถูกต้อง แต่ก็ยังพอได้คะแนนอยู่ เพราะฉะนั้น การอ่านทบทวนฎีกาอยู่เสมอจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอบเนติบัณฑิตรวมทั้งการสอบอัยการผู้ช่วยและผู้ช่วยผู้พิพากษาคด้วย

อนึ่ง ผู้เขียนขอแบ่งนักศึกษาที่ทำข้อสอบข้อนี้เป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

๑. ทำข้อสอบได้ โดยจำหลักกฎหมายได้ดี จำฎีกาได้ดี กลุ่มนี้จะได้คะแนนดีเยี่ยม เพราะการแต่งข้อสอบของอาจารย์นั้นมักจะนำถ้อยคำมาจากตัวบทและฎีกา

๒. ทำข้อสอบได้ โดยจำหลักกฎหมายได้ดี จำฎีกาได้บ้างแต่ไม่แม่นยำ หรือจำหลักกฎหมายได้บ้างแต่ไม่แม่นยำ จำฎีกาได้แม่นยำ กลุ่มนี้จะได้คะแนนในระดับดี

๓. ทำข้อสอบได้ โดยจำหลักกฎหมายและฎีกาได้บ้าง แต่ไม่แม่นยำ รวมทั้งบางครั้งนำหลักกฎหมายเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข้อสอบมาตอบด้วย เช่น ประเด็น (ก) เป็นเรื่องการเข้าเป็นคู่ความแทนที่ผู้มรดกตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๔๒ เท่านั้น แต่นักศึกษาบางคนตอบทั้งมาตรา ๔๒ และมาตรา ๕๗ (ร้องสอด) ด้วย กลุ่มนี้จะได้คะแนนระดับปานกลางขึ้นไป

๔. ทำข้อสอบไม่ได้โดยจำหลักกฎหมายได้ แต่จำฎีกาไม่ได้ จึงวินิจฉัยผิดตรง กลุ่มนี้จะได้คะแนนอยู่บ้าง ขึ้นอยู่กับการเขียนตอบข้อสอบ

๕. ทำข้อสอบไม่ได้ โดยจำหลักกฎหมายไม่ได้ จำฎีกาไม่ได้ แต่พยายามตอบโดยใช้เหตุผลของตัวเอง กลุ่มนี้ถ้าพอตอบเข้าตรงอยู่บ้าง ก็อาจได้คะแนนเล็กน้อย

๖. ทำข้อสอบไม่ได้และไม่พยายามตอบ กลุ่มนี้จะได้คะแนนศูนย์หรืออาจได้คะแนนเล็กน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหาของคำตอบ

๗. ไม่ตอบข้อสอบ กลุ่มนี้จะไม่ได้คะแนนเลย ซึ่งปกติแล้วข้อสอบข้อนี้ไม่ยากนัก นักศึกษาส่วนใหญ่ มักจะทำข้อสอบกัน แต่ก็มีอยู่บ้างที่ไม่ตอบ

เคล็ดไม่ลับ

ปกติแล้วการตรวจข้อสอบแต่ละข้อนั้น จะมีคะแนนในแต่ละประเด็นกำกับในการตรวจให้กับผู้ตรวจข้อสอบ อย่างเช่นข้อนี้ประเด็น (ก) ๕ คะแนน และประเด็น (ข) ๕ คะแนน แต่บางข้อก็อาจมีกำหนดคะแนนในแต่ละประเด็นละเอียดกว่านี้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่ทำคำตอบ

หลักและสาระสำคัญของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) :PDPA

สันติ ผิวทองคำ*

พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และถูกเลื่อนการบังคับใช้ออกไปเป็นเวลากว่าสามปีโดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ นี้ กฎหมายฉบับนี้มีหลักการและสาระสำคัญที่ประชาชน นักกฎหมาย ควรรับรู้เพื่อเข้าถึงสิทธิที่กฎหมายให้การรับรองคุ้มครอง และควรรับทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดได้อย่างถูกต้องดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดและวัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

ปัจจุบันระบบดิจิทัลหรือระบบเครือข่ายออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชน การติดต่อสื่อสารผ่านระบบดิจิทัลจะมีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน และนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล นานาอารยประเทศจึงหันมาให้ความสำคัญกับหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในประเทศตนเริ่มจากสหภาพยุโรปที่มีกฎหมายชื่อ General Data Protection Regulation หรือ GDPR บังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ ต่อมาประเทศอื่น ๆ จึงเริ่มตรากฎหมายลักษณะเดียวกัน เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศจีน เป็นต้น ขณะที่ประเทศไทยมีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้นจึงตรา พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ PDPA ซึ่งย่อมาจากคำว่า Personal Data Protection Act B.E. ๒๕๖๒ (๒๐๑๙) เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล สร้างมาตรฐานการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัย และการนำข้อมูลไปใช้ภายใต้ความยินยอมหรือการอนุญาตของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นออกมาบังคับใช้โดยมีวัตถุประสงค์หลักป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งได้บัญญัติให้การเก็บหรือนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเผยแพร่โดยมิชอบเป็นความผิดและกำหนดบทลงโทษทาง

อาญา โทษทางปกครอง และความรับผิดทางแพ่งเอาไว้โดย เฉพาะ

๒. “ข้อมูลส่วนบุคคล” ที่ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ความคุ้มครอง

ข้อมูลส่วนบุคคล ที่ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ PDPA Thailand ให้ความคุ้มครอง ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม^๑ ซึ่งได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป (Personal Data) เช่น ชื่อ, ชื่อสกุล, เลขประจำตัวประชาชน, เลขหนังสือเดินทาง, เลขบัญชีธนาคาร, เลขโทรศัพท์, ที่อยู่, ที่อยู่อีเมล, ข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้จากอุปกรณ์สื่อสาร เช่น เลข IP Address MAC Address, Cookie ID, ID LINE รวมถึง ภาพถ่ายบุคคล ภาพถ่ายสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาบัตรอื่น ๆ ที่มีรายละเอียดข้อมูลบุคคลอื่นสามารถระบุตัวบุคคลได้ และข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน^๒ (Sensitive Personal Data) เช่น ข้อมูลเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ เป็นต้น ข้อมูลที่กล่าวมานี้ ได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้นหมายความว่าบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่เจ้าของข้อมูลจะเก็บหรือนำข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไปใช้หรือเปิดเผยโดยไม่ได้รับความยินยอมหรือการอนุญาตจากเจ้าของข้อมูลไม่ได้นั่นเอง

๓. “ผู้มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้อง” ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

ผู้เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้เขียนแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๓.๑ กลุ่มแรกเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล คือ บุคคลหรือประชาชนทั่วไป

๓.๒ กลุ่มที่สองผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล คือ บุคคลใด ๆ หรือนิติบุคคล บริษัท ห้าง ร้าน ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

* ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง

๑ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖

๒ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๖

๓.๓ กลุ่มที่สามผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล คือ บุคคลใดหรือนิติบุคคล บริษัท ห้าง ร้าน ซึ่งทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามคำสั่งหรือในนามของกลุ่มผู้ควบคุมข้อมูล

๓.๔ กลุ่มที่สี่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

๔. “การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล” ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้เขียนจำแนกเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ การคุ้มครอง : การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล มี “หลักสำคัญคือต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล” และผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูล ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนหรือขณะเก็บข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่เก็บข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล รายละเอียดสถานที่ติดต่อของผู้ควบคุมข้อมูล สิทธิของเจ้าของข้อมูล^๓ โดยมี “ข้อยกเว้นไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล” และผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลไม่ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบก่อนหรือขณะเก็บข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่เก็บข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล รายละเอียดสถานที่ติดต่อของผู้ควบคุมข้อมูล สิทธิของเจ้าของข้อมูล หากเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ การศึกษาวิจัย เพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ของบุคคล เพื่อดำเนินการตามสัญญา เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจประโยชน์สาธารณะ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจของรัฐ เพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น^๔

๔.๒ การคุ้มครอง : การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล มี “หลักสำคัญ” คือ ผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่มี “ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล” ก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น โดยมี “ข้อยกเว้น” ที่ผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูล “ไม่ต้องได้รับความยินยอมจาก

เจ้าของข้อมูล” ก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหากเป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมเพื่อการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ การศึกษาวิจัย เพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ของบุคคล เพื่อดำเนินการตามสัญญา เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจประโยชน์สาธารณะ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจของรัฐ เพื่อการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น^๕

๔.๓ สิทธิเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้การรับรองคุ้มครอง

พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิที่สำคัญดังต่อไปนี้^๖

- (๑) มีสิทธิได้รับแจ้งรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล (Right to be informed) จากผู้เก็บรวบรวมข้อมูลหรือผู้ควบคุมข้อมูล
- (๒) มีสิทธิเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล (Right of access) จากผู้ควบคุมข้อมูล
- (๓) มีสิทธิขอให้โอนข้อมูลส่วนบุคคล (Right to data portability) ไปยังผู้ควบคุมข้อมูลอื่นด้วยวิธีการอัตโนมัติ
- (๔) มีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล (Right to object) เมื่อใดก็ได้
- (๕) มีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการลบทำลายหรือทำให้ข้อมูลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ (Right to erasure and right to be forgotten)
- (๖) มีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล (Right to restrict processing)
- (๗) มีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลให้ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด (Right to rectification)
- (๘) มีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กรณีมีการละเมิดสิทธิตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.๒๕๖๒

๕. บทกำหนดโทษและความรับผิด กรณีฝ่าฝืน พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

^๓ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๓
^๔ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๔
^๕ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๗
^๖ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๐ ถึง มาตรา ๓๖ และมาตรา ๗๓

๕.๑ บทกำหนดโทษทางอาญา^๗

(๑) ความผิดสำหรับ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” กรณี ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลนั้น “น่าจะ” ทำให้ผู้อื่นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(๒) ความผิดสำหรับ “บุคคลหรือนิติบุคคลทั่วไป” กรณี ได้รับข้อมูลจากผู้ควบคุมแล้วนำไปเปิดเผยเพื่อการอื่นซึ่งผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่ขอรับข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ควบคุม และการเปิดเผยนั้น “น่าจะ” ทำให้ผู้อื่นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความผิดฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(๓) ความผิดสำหรับ “ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ” กรณีนำข้อมูลส่วนบุคคลที่ล่วงรู้จากการปฏิบัติหน้าที่ไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะทำให้ผู้อื่นเสียหายหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕.๒ บทกำหนดโทษทางปกครอง^๘

(๑) ความรับผิดสำหรับ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” (ก) กรณีไม่แจ้งวัตถุประสงค์รายละเอียดก่อนหรือขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่เจ้าของข้อมูลทราบ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (ข) กรณีทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือ (ค) กรณีใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล โดยประการที่ “น่าจะ” ทำให้ผู้อื่นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๕.๓ ความรับผิดทางแพ่ง^๙

(๑) ความรับผิดสำหรับ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ดำเนินการใดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของข้อมูล

(๒) ความรับผิดสำหรับ “ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” ดำเนินการใดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าของข้อมูล

(๓) ค่าสินไหมทดแทนที่ต้องรับผิด หมายรวมถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เจ้าของข้อมูลได้ใช้จ่ายไปตามความจำเป็นในการป้องกันความเสียหายที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือระงับความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว และค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษที่ศาลสั่งให้ชำระเพิ่มขึ้นอีกไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง

(๔) อายุความเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน มีกำหนด ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ควบคุมหรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่ต้องรับผิด แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

๖. หน่วยงานและการกระทำ ที่ได้รับการยกเว้นไม่ให้นำเอา พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปบังคับใช้

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กล่าวมาข้างต้นไม่นำไปบังคับใช้กับหน่วยงานหรือการกระทำดังต่อไปนี้^{๑๐}

๖.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของตนเอง

๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อกิจกรรมสื่อมวลชน, งานศิลปกรรม, งานวรรณกรรม ตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๖.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมการธิการของสภา เพื่อการพิจารณาตามอำนาจหน้าที่

๖.๔ การดำเนินการของหน่วยงานรัฐ ที่มีหน้าที่รักษาความมั่นคงของรัฐ, ความมั่นคงทางการคลัง, การรักษาความปลอดภัยของประชาชน, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, การนิติวิทยาศาสตร์, การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

^๗ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐

^๘ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓

^๙ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘

^{๑๐} พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔

๖.๕ การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล

๖.๖ การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์

๖.๗ การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๖.๘ การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัท ข้อมูลบัตรเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลบัตรเครดิต

๗. อุทธรณ์เกี่ยวกับการบังคับใช้ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ PDPA Thailand^{๑๑}

๗.๑ การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองและหรือครอบครัวด้วยการถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ หรือการ Live สดบนสื่อออนไลน์ โดยมีภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ของบุคคลอื่นซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นรวมอยู่ด้วยไม่ถือเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบหรือไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลอื่นผู้เป็นเจ้าของข้อมูลตาม พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๘๓ เพราะกรณีดังกล่าวเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือกิจกรรมในครอบครัวของตนโดยเฉพาะไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย PDPA ตาม มาตรา ๔ (๑)

๗.๒ การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองและครอบครัว ด้วยการโพสต์ภาพ วิดีโอ บนสื่อออนไลน์ หรือการ Live สด ส่วนตัวของตนเองและหรือครอบครัวโดยมีภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ของบุคคลอื่นซึ่งถือเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นรวมอยู่ด้วย ไม่ถือเป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๙ เพราะกรณีดังกล่าว เป็นการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือกิจกรรมในครอบครัวของตนโดยเฉพาะไม่อยู่ในบังคับของกฎหมาย PDPA ตาม มาตรา ๔ (๑) ประการหนึ่ง และลำพังเพียงการโพสต์ภาพ วิดีโอ หรือการ Live สด ส่วนตัวของตนเองและหรือครอบครัวบนสื่อออนไลน์ โดยมีภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหวของบุคคลอื่นติดรวมอยู่ด้วย ยังไม่ถือว่าการกระทำถึงขนาดโดยประการที่ “น่าจะ” ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายตาม มาตรา ๗๙ อีกประการหนึ่ง

๗.๓ การเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น กรณีหน่วยงานของรัฐ

ถ่ายภาพเจ้าหน้าที่ในสังกัด แล้วนำไปเปิดเผยด้วยการทำข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหน่วยงาน เช่น ลงภาพถ่ายของเจ้าหน้าที่ในสังกัด พร้อมชื่อ ชื่อสกุล และข้อความกิจกรรมในสื่อออนไลน์หรือสื่อสารอื่นใด ไม่ถือเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลและใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยมิชอบตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๓ เพราะกรณีดังกล่าว เป็นการเก็บการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของหน่วยงานรัฐ ตาม มาตรา ๒๔ (๔) ประการหนึ่ง และลำพังเพียงการโพสต์ภาพหรือวิดีโอเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานรัฐ ยังไม่ถือว่าการกระทำถึงขนาดโดยประการที่ “น่าจะ” ทำให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้อยู่ในข่าวสื่อสารประชาสัมพันธ์เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายตาม มาตรา ๗๙ อีกประการหนึ่ง

๗.๔ การเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วยการถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ หรือการ Live สดบนสื่อออนไลน์ โดยมีภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของผู้กระทำเอง เช่น การถ่ายภาพผู้อื่นแล้วโพสต์ลงเว็บไซต์เฟซบุ๊ก หรือแชร์ภาพไปยังแอปพลิเคชันไลน์ หรือการถ่ายทอดภาพและเสียงผู้อื่น หรือการ Live สดภาพและเสียงผู้อื่นขณะปฏิบัติการกิจในชีวิตประจำวันของเน็ตไอดอล (Net Idol) หรือยูทูบเบอร์ (YouTuber)^{๑๒} ผ่านสื่อออนไลน์ไปยังบุคคลอื่นอันมีลักษณะเป็นการเก็บการใช้และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกถ่ายภาพ หรือถ่ายวิดีโอ ไม่ยินยอมหรือไม่อนุญาตให้กระทำเช่นนั้น และมีใช้การกระทำในกรณีที่ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ยกเว้นให้กระทำได้แม้เจ้าของข้อมูลไม่ให้ความยินยอม ย่อมถือว่าผู้กระทำการเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลและการกระทำนั้นเข้าข่าย “น่าจะ” ทำให้เจ้าของข้อมูลเสียหาย ถือเป็นการละเมิด พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๓ ต้องรับผิดชอบทางอาญา ทางปกครอง และทางแพ่ง ดังที่กล่าวไว้เป็นต้น

^{๑๑} ตามความเห็นของผู้เขียน

^{๑๒} เน็ตไอดอล (Net Idol) เป็นคำใช้เรียกบุคคลที่มีหรือได้รับชื่อเสียงจากในอินเทอร์เน็ต, ยูทูบเบอร์ (YouTuber) เป็นนักอัปโหลดสื่อวีดิทัศน์ผ่านเว็บไซต์ที่สามารถแบ่งปันวีดิทัศน์ได้อย่างยูทูบเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมในสื่ออินเทอร์เน็ต

สวัสดีครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

แผนกตำราและคำบรรยาย เปิดจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕

หนังสือรวมคำบรรยาย
ภาค 1/75

ผู้เรียบเรียงโดย
แผนกตำราและคำบรรยาย
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

1 ชุด มีทั้งหมด 16 เล่ม

ราคา
รับด้วยตนเอง ชุดละ 1,500 บาท
ปณ.ลงทะเบียน ชุดละ 2,100 บาท
ด่วน EMS ชุดละ 2,700 บาท

เรียบเรียงโดย อาจารย์ผู้สอน และคณะบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ
เนื้อหากระชับอ่านง่ายได้ใจความ หลักกฎหมายและตัวอย่างคำพิพากษากฎหมายใหม่ๆ
และบทบรรณาธิการฯ ซึ่ง เรียบเรียงโดย ท่าน อาจารย์ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
เหมาะสำหรับ นักศึกษาที่ไม่ค่อยมีเวลาเข้าเรียน และสำหรับนักศึกษาที่ต้องการใช้ประกอบการ
การเรียนเนติบัณฑิตออนไลน์ทั้งภาคปกติและภาคค่ำ รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจ
อาทิ เช่น ทนายความ ตำรวจ และผู้ที่ช่วยเหลือผู้พิพากษา หรือ อัยการผู้ช่วย

รีบๆ มาสั่งจองกัน
นะคะ

สามารถ สั่งซื้อได้ ผ่านทางระบบ ออนไลน์ <https://textbook.thethaibar.or.th>

ด้วยเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ (กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย) กำลังเปิดรับสมัครเพื่อสอบแข่งขันรับทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย ไปศึกษาวิชากฎหมายในระดับปริญญาโท ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell Law School) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑ ทุน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ถึงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

ผู้ที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติม และดาวน์โหลดใบสมัครฯ ได้ที่ www.thethaibar.or.th กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย หรือ สแกนคิวอาร์โค้ดนี้

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ด้วยสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา งดการบรรยายปกติและภาคค่ำ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ดังนี้

๑. วันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ (วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี)
๒. วันพุธที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันอาสาฬหบูชา)
๓. วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันเข้าพรรษา)
๔. วันศุกร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันหยุดราชการพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรี)
๕. วันเสาร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันหยุดยาวต่อเนื่อง)
๖. วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว)
๗. วันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันหยุดราชการพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรี)
๘. วันเสาร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ (วันหยุดยาวต่อเนื่อง)
๙. วันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ (วันแม่แห่งชาติ)

* กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

ความคืบหน้าการจัดสร้างพระนิโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา

พระพรหมวัชรเมธี (สมเกียรติ โกวิท) เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร ได้เมตตาอธิษฐานจิตและจารแผ่นทองเพื่อใช้เป็นมวลสารตั้งต้นในการจัดสร้างพระนิโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา โดยมีศาสตราจารย์พิเศษอรุณพล ใหญ่สว่าง ประธานคณะอนุกรรมการดำเนินการจัดสร้างพระนิโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภาเป็นผู้รับมอบ ในการนี้มีนายทีปกร โกมลพันธ์พร ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการดำเนินการจัดสร้างพระนิโรคันตราย พระประจำเนติบัณฑิตยสภา เข้าร่วมพิธี

บันทึกเทปถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ๓ มิถุนายน ๒๕๖๕

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๕.๑๕ น. นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม นายกเนติบัณฑิตยสภา นำนายสิงห์ชัย ทนินซ้อน อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๒ นายชาติรี สุวรรณิน เลขานุการเนติบัณฑิตยสภา นายอำนาจ พวงชมพู เற்றுญิก นายเอื้อน ชุนแก้ว กรรมการฝ่ายต่างประเทศ นายสมชาย จุลนิตี นายเดชอุดม ไกรฤทธิ และนางสาวนารี ตันตเสถียร กรรมการเนติบัณฑิตยสภา ร่วมบันทึกเทปถวายพระพรชัยมงคล และกล่าวบทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ เพื่อแสดงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

บรรณาธิการ||ถลง

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี วันที่ ๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๕ ในโอกาสสมหามงคลยิ่งนี้ กองบรรณาธิการจุลสารข่าว เนติบัณฑิตยสภา ขอน้อมถวายพระพรชัยมงคล ขอทรงพระเกษมสำราญ สถิตเป็นมิ่งขวัญแห่งปวงประชาสถาพร ตราบกาลนาน ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

วันผู้บริจาคโลหิตโลก (World Blood Donor Day) ตรงกับวันที่ ๑๔ มิถุนายนของทุกปี เป็นวันคล้ายวันเกิดของ ดร.คาร์ล ลันด์สไตเนอร์ (Karl Landsteiner) แพทย์ชาวออสเตรีย-อเมริกัน ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ. ๑๘๖๘ - ๑๙๔๓ ในจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี เป็นผู้ค้นพบหมู่โลหิตระบบ A (เอ) บี (บี) และ โอ (โอ) เป็นครั้งแรก ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานบริการโลหิตทั่วโลก จนได้รับรางวัลโนเบล สาขาสรีรวิทยา หรือแพทยศาสตร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ และตั้งแต่นั้นมา นักวิทยาศาสตร์ต่างคิดค้นพัฒนาเครื่องมือและวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำการตรวจสอบชีววิทยาของหมู่เลือด อันเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับวงการแพทย์ในปัจจุบัน

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ประพันธ์โดย นัฐภูมิ นาคเกิด, บทความ เนื่องจากปกเสนอเรื่อง “๑๔ มิถุนายน วันผู้บริจาคโลหิตโลก” โดย กฤษฎา บุญยสมิต และ วาสนา เกตุแห่ง, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “การทำสัญญาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคล” โดย สิตางศุ์ ตั้งศิริ กล่าวถึง กรม ก. จึงขอหาหรือกรณีผู้รับจ้างขึ้นทะเบียนกับสภาสถาปนิกภายหลังการทำสัญญาจ้างดังกล่าว จะมีผลทำให้สัญญาจ้างดังกล่าวเป็นโมฆะหรือไม่ อย่างไร, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “ใช้ถุงพลาสติกสวมครอบศีรษะเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ถือว่ามีเจตนาฆ่าโดยย้อมเล็งเห็นผล และเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยทรมาณ หรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ และ มนต์ชัย ชินทรลีลา กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๓๒/๒๕๖๐, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “What are other words for “Kill”?” โดย วิภา อนันตสมบุรณ์ และ สิริสิทธิ์ อนันตสมบุรณ์ กล่าวถึง คำว่า “ฆ่า” ในภาษาอังกฤษ มีหลายคำแต่ความหมายต่างกัน ซึ่งต่างก็มีความหมายเชื่อมโยงกับการตายทั้งสิ้น แต่คำเหล่านี้ไม่สามารถนำมาใช้ในบริบทเดียวกันได้, บทความ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง” โดย รวินท์ ชัยภักดิ์รัตนกิจติ เสนอเรื่อง “ข้อสอบเนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ กล่าวถึง วิเคราะห์ข้อสอบวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คำถามข้อ ๑, บทความเรื่อง “หลักและสาระสำคัญของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ Personal Data Protection Act B.E. 2562 (2019) : PDPA” โดย สันติ ผิวทองคำ กล่าวถึง หลักการและสาระสำคัญที่ประชาชน นักกฎหมาย ควรรับรู้เพื่อเข้าถึงสิทธิที่กฎหมายให้การรับรองคุ้มครอง และควรรับทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนดได้อย่างถูกต้อง ปิดท้ายด้วย “มุมข่าว” โดย ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

พบกันใหม่เดือนกรกฎาคม

กฤษฎา บุญยสมิต

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethaibar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒/๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๓๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กรุงสยาม พิมพ์ซึ่ง จำกัด

๔๓/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐